

РЕЦЕНЗІЯ

на проєкт освітньої програми
**«Акторське мистецтво
(з угорською мовою викладання фахових дисциплін)»**
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва
(В6.01 Сценічне мистецтво)

1. Загальна характеристика освітньої програми

Поданий проєкт освітньої програми є актуальним, концептуально обґрунтованим та суспільно значущим, особливо в контексті культурного розвитку регіону Закарпаття. Програма має чітко виражену практико-орієнтовану спрямованість, що реалізується через тісну співпрацю із Закарпатським обласним угорським драматичним театром, а також залучення міжнародного академічного партнера — профільного університету Угорщини (Színház- és Filmművészeti Egyetem) у Будапешті.

Суттєвою перевагою програми є її багатомовний характер (українська, угорська, англійська), що відповідає регіональним особливостям та підвищує конкурентоспроможність випускників. Програма загалом містить основні структурні елементи, передбачені Законом України «Про вищу освіту» (Стаття 9-1 «Освітні програми»): визначено мету, предметну область, компетентності, програмні результати навчання, обсяг у кредитах ЄКТС, форму атестації та придатність до працевлаштування.

2. Виявлені недоліки та проблемні аспекти

2.1. Нормативно-структурні недоліки

1. Невизначеність типу освітньої програми.

У тексті використано формулювання «освітньо-професійної/наукової програми», що не відповідає реальному змісту. Програма фактично є освітньо-професійною.

2. Відсутність коду ISCED-F 2013.

Освітня програма не містить коду деталізованої галузі ISCED-F 2013, що суперечить вимогам Наказу МОН України №1734 від 31.12.2025 року.

3. Частково формальний характер відповідності Статті 9-1 Закону України «Про вищу освіту».

Хоча більшість елементів наявні, недостатньо розкрито:

- логіку послідовності освітніх компонентів;
- зв'язок між ОК – компетентностями – ПРН;
- внутрішню архітектуру програми.

2.2. Змістові (професійні) недоліки

1. **Дисбаланс між заявленою кваліфікацією та змістом програми.**

Програма декларує підготовку «актора театру і кіно», однак:

- відсутня системна кіноскладова;
- практична підготовка зосереджена виключно на театрі;
- відсутні спеціалізовані дисципліни з кіноакторства.

2. **Недостатня представленість кіноосвітнього компонента.**

В освітній програмі не виявлено, наприклад:

- окремої дисципліни «Історія кіно»;
- дисципліни «Майстерність актора кіно / робота перед камерою»;
- модулів з дубляжу, озвучування, кастинг-практики;
- аудіовізуальної (екранної) практики.

3. **Обмежена відповідність сучасним галузевим практикам.**

Порівняння з аналогічними програмами (зокрема, КНУТКіТ ім. Карпенка-Карого) демонструє більш інтегровану модель «театр + кіно», що наразі не реалізована в повному обсязі.

3. Рекомендації щодо вдосконалення освітньої програми (конкретні дії)

3.1. Нормативне доопрацювання

У розділі 1 (Профіль освітньої програми):

- додати окремий рядок: **Тип освітньої програми: освітньо-професійна програма (ОПП).**

- додати:

Код деталізованої галузі ISCED-F 2013: [визначити та ввести відповідно до домінуючого змісту].

3.2. Удосконалення відповідності Статті 9-1 Закону України «Про вищу освіту»:

- у розділі «Перелік освітніх компонентів»:
 - чітко прописати логічну послідовність (за семестрами);
 - додати короткий опис ролі кожного блоку в досягненні ПРН;
- додати пояснювальний абзац:
 - як саме формуються компетентності через освітні компоненти.

3.3. Посилення кіноскладової

Обов'язкові компоненти (рекомендується):

Після ОК10 або в межах професійного блоку додати:

- **Історія кіно;**
- **Майстерність актора кіно / робота перед камерою;**
- **Основи екранної акторської гри.**

Практична підготовка:

У розділі «Практика»:

- доповнити:
 - **екранна / аудіовізуальна практика;**
 - участь у:
 - відеоетюдах,
 - self-tape,
 - кінопробах.

При можливості також рекомендується включити:

- Практична лабораторія кіноактора;
- Основи кастингу та self-tape;
- Основи дубляжу та озвучування;
- Акторське портфоліо;
- Робота актора з режисером і оператором.

3.4. Удосконалення опису освітньої програми

У розділі «Особливості програми» додати:

Підготовка актора охоплює не лише сценічну, але й екранну акторську діяльність, включаючи роботу перед камерою, взаємодію з режисером і оператором, основи дубляжу та озвучування, кастингові практики та створення професійного портфоліо.

3.5. Технічні виправлення

- упорядкувати компонент «Українська мова»:
 - чітко визначити кредити, форму контролю;
 - або інтегрувати у структуру дисциплін із поясненням.

4. Проєкт державного стандарту вищої освіти

Звертаю увагу на те, що від 06 квітня 2026 р. Міністерство освіти і науки України на офіційному сайті відомства пропонує до громадського обговорення проєкт стандарту вищої освіти вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності В6 Перформативні мистецтва галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (<https://mon.gov.ua/news/ministerstvo-osvity-i-nauky-proponuie-do-hromadskoho-obhovorennia-proiekt-standartu-vyshchoi-osvity-vyshchoi-osvity-pershoho-bakalavrskoho-rivnia-zi-spetsialnosti-v6-performatyvni-mystetstva>). Зауваження та пропозиції до зазначеного проєкту стандарту приймаються до 20 квітня 2026 року. Результати обговорення будуть розміщені на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України не пізніше ніж через два тижні після прийняття рішень за результатами обговорення. Отже, перед остаточного затвердження освітньої програми варто переглянути проєкт стандарту та уважно стежити подальші події щодо затвердження нового стандарту вищої освіти зі спеціальності В6 Перформативні мистецтва галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки.

5. Загальний висновок

Освітня програма є перспективною, відповідає регіональним потребам та загалом узгоджується з вимогами чинного законодавства і стандартів якості вищої освіти.

Водночас:

Освітня програма загалом відповідає вимогам, однак потребує доопрацювання за такими ключовими напрямками:

- нормативне уточнення (тип програми, ISCED-код);

- змістове поглиблення відповідності Статті 9-1 Закону України «Про вищу освіту»;
- системне посилення кіноскладової;
- уточнення структури освітніх компонентів.

З урахуванням зазначених зауважень програма має потенціал досягнення високого рівня якості та успішного проходження акредитації НАЗЯВО.

Шип Оксана Василівна,
доцент кафедри мистецьких дисциплін,
викладач-методист,
заслужений працівник культури України,
членкиня Національної Спілки театральних діячів

РЕЦЕНЗІЯ

на проєкт освітньої програми «Акторське мистецтво (з угорською мовою викладання фахових дисциплін)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва (В6.01 Сценічне мистецтво)

Вступ

Цей експертний висновок підготовлено на основі комплексного аналізу проєкту освітньої програми із урахуванням:

- стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти в Європейському просторі (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area);
- критеріїв оцінювання якості освітніх програм, що застосовуються Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО);
- вимог чинного законодавства України, зокрема статті 9¹ Закону України «Про вищу освіту» щодо змісту опису освітньої програми;
- вимог державного стандарту вищої освіти за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня .

Аналіз здійснено з позиції фахівця у сфері театрального мистецтва, який має практичний досвід роботи в театрі та досвід викладання у закладі вищої освіти. У зв'язку з цим основна увага приділялася не лише формальній відповідності програми нормативним вимогам, але й її професійній спроможності підготувати актора до реальної сценічної діяльності.

1. Загальна характеристика освітньої програми

Поданий проєкт освітньої програми є актуальним, соціально значущим та концептуально обґрунтованим. Його сильною стороною є чітка орієнтація на потреби регіонального театального середовища та зв'язок із професійною сценічною практикою.

Програма загалом відповідає структурним вимогам, визначеним у статті 9-1 Закону України «Про вищу освіту», зокрема містить:

- назву, рівень, галузь знань і спеціальність;
- цілі та опис предметної області;
- компетентності та програмні результати навчання;
- обсяг у кредитах ЄКТС;

- форми атестації;
- перелік освітніх компонентів.

Водночас відповідність цим вимогам у низці випадків має формальний характер і потребує змістовного поглиблення.

2. Сильні сторони програми

- 1. Регіональна та професійна релевантність.** Програма орієнтована на підготовку акторів для конкретного (багатомовного, мультикультурного) театрального середовища, що відповідає логіці ESG щодо зв'язку освіти з суспільними потребами.
- 2. Практична спрямованість (на рівні концепції).** Декларується поєднання теоретичної та практичної підготовки, що відповідає вимогам державного стандарту вищої освіти, який передбачає формування складних професійних компетентностей у сфері сценічного мистецтва.
- 3. Відповідність базовим параметрам стандарту:**
 - 240 кредитів ЄКТС;
 - наявність компетентностей і ПРН;
 - передбачені практики (мінімум 12 кредитів відповідно до стандарту).
- 4. Міжкультурний та мовний компонент.** Використання кількох мов навчання є додатковою конкурентною перевагою.

3. Слабкі сторони та проблемні аспекти

3.1. Неповна відповідність професійній логіці підготовки актора

З точки зору театральної практики програма недостатньо чітко демонструє:

- процес формування акторської майстерності;
- етапність професійного розвитку;
- логіку переходу від вправ до ролі та вистави.

Це суперечить суті стандарту, який визначає сценічне мистецтво як поєднання теорії і практики художнього відтворення сценічного продукту.

3.2. Дисбаланс між теоретичною та практичною підготовкою

У програмі спостерігається:

- надмірна частка гуманітарних дисциплін;

- недостатня деталізація фахових акторських компонентів.

У результаті програма виглядає частково як гуманітарна, а не як професійно-акторська.

3.3. Формальний характер опису освітнього процесу

Попри відповідність вимогам статті 9-1 Закону України «Про вищу освіту», у програмі:

- недостатньо розкрито зміст освітніх компонентів;
- не продемонстровано логічну послідовність їх реалізації;
- не показано, як саме формується кожна компетентність.

3.4. Недостатня конкретизація методів навчання

Відсутній опис:

- репетиційного процесу;
- роботи над роллю;
- сценічної практики як основного інструменту навчання.

Це є критичним для мистецької освіти.

3.5. Недоліки системи оцінювання

- не визначені критерії оцінювання акторської роботи;
- атестація описана неузгоджено;
- не враховано специфіку творчого результату.

3.6. Кадрове забезпечення

Програма не дає достатньої відповіді на питання:

- хто забезпечує фахову акторську підготовку;
- яка роль практикуючих митців.

Це є ключовим ризиком у контексті НАЗЯВО.

3.7. Матеріально-технічна база

Опис є загальним і не дозволяє оцінити:

- наявність сцени;
- репетиційні можливості;
- технічне забезпечення.

3.8. Внутрішнє забезпечення якості

Програма формально відповідає ESG, але:

- не демонструє програмного рівня якості;

- не показує використання зворотного зв'язку (принципу «PDCA»).

3.9. Перелік компонентів освітньої програми

Відповідно до ч. 4 статті 48 Закону України «Про вищу освіту», «Заклади вищої освіти приватної форми власності мають право вільного вибору мови навчання, яка є офіційною мовою Європейського Союзу (викладання однієї, кількох або всіх дисциплін, виконання індивідуальних завдань та проведення контрольних заходів), із забезпеченням при цьому вивчення особами, які навчаються у таких закладах, державної мови як окремої навчальної дисципліни.»

У ч. 2 статті 21 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» зазначається:

«Заклади освіти забезпечують обов'язкове вивчення державної мови, зокрема заклади професійної, фахової передвищої та вищої освіти, в обсязі, що дає змогу провадити професійну діяльність у вибраній галузі з використанням державної мови.

Особам, які належать до корінних народів, національних меншин України, іноземцям та особам без громадянства створюються належні умови для вивчення державної мови.»

В освітній програмі зафіксовано, що освітній процес проводитиметься українською, угорською та англійською мовами. Закарпатський угорський університет імені Ференца Ракоці II як заклад вищої освіти приватної форми власності має право проводити освітній процес, у тому числі, угорською мовою. Але, водночас, університет має створити належні умови для вивчення державної мови та вивчення української мови, в обсязі, що дає змогу провадити професійну діяльність у вибраній галузі з використанням державної мови.

Тому, рекомендується запровадження вивчення державної мови як окремої обов'язкової навчальної дисципліни.

Відповідно до чинного законодавства України, до освітньої програми включений світний компонент «Теоретична частина базової загальновійськової підготовки» (БЗВП), що обов'язково проходять громадяни України чоловічої статі, які навчаються за денною формою здобуття вищої освіти і є військовозобов'язані. З урахуванням того, що у перспективі БЗВП буде трансформований у компонент підготовки до національного спротиву, рекомендуємо включити обов'язковий освітній компонент (для всіх здобувачів вищої освіти, незалежно від статі) «Основи національного спротиву».

4. Рекомендації щодо вдосконалення

4.1. Переорієнтація на професійну модель підготовки актора

- чітко структурувати акторські дисципліни;
- забезпечити поступове формування професійних навичок;
- посилити практичну складову.

4.2. Запровадження системи творчих майстерень

- організувати навчання за принципом курсів;
- залучити до освітнього процесу практикуючих акторів і режисерів.

4.3. Конкретизація методів навчання

- репетиції;
- проєктна діяльність;
- сценічна практика.

4.4. Удосконалення системи оцінювання

- розробити критерії оцінки;
- визначити формат атестації як творчого проєкту;
- забезпечити публічність результатів.

4.5. Посилення кадрового складу

- забезпечити участь практиків;
- чітко описати їхню роль.

4.6. Деталізація ресурсів, матеріально-технічної бази

- сцена, репетиційні простори;
- технічне забезпечення;
- зв'язок із театром.

4.7. Розвиток системи якості

- регулярний перегляд програми;
- участь зовнішніх стейкхолдерів (студентів і роботодавців);
- документування змін.

4.8. Чітке визначення унікальності програми

- угорськомовна підготовка, багатомовний регіон;
- регіональна інтеграція;
- міжкультурний вимір.

5. Загальний висновок

Проект освітньої програми є перспективним і відповідає базовим вимогам:

- державного стандарту вищої освіти;
- статті 9¹ Закону України «Про вищу освіту»;
- підходам ESG та НАЗЯВО.

Водночас у нинішньому вигляді освітня програма:

- має ознаки формальної відповідності;
- недостатньо відображає професійну логіку акторської підготовки;
- потребує суттєвого змістового доопрацювання.

Підсумкова оцінка: освітня програма загалом відповідає вимогам, однак потребує доопрацювання для досягнення високого рівня якості.

Шін Едіна Йосипівна,
виконуючий обов'язки директора –
Комунальний заклад «Закарпатський
обласний угорський драматичний
театр» Закарпатської обласної ради